

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput II. Juramentum esse potest bonum, & actus patriæ, si debitæ
serventur conditiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

conditionibus, est actus latriæ, quo veritas Dei indefectibilis & omni-scientia recognoscitur, in quantum ipse assumitur in testem, ut per ipsum suppleatur insufficientia humani testimonii, duobus defectibus obnoxii, scilicet defectui veritatis (quia multi homines mentiuntur) & defectui cognitionis, quia humana cognitio deficit in multis, nec extendit se ad futura, nec ad secreta cordium, nec ad absentia, de quibus tamen homines sæpè loquuntur. Videri potest S. Doctor loco citato, ubi ad primum dicit, quòd ille qui nititur testimonio Dei jam dato (quod facit, qui auctoritatem sacræ Scripturæ assumit ad probandam suam assertionem) non jurat; sed ille qui testimonium Dei implorat ut exhibendum. Et ad tertium quòd duplex est modus jurandi. Unus quidem per simplicem Dei contestationem, sicut cum aliquis dicit, est mihi Deus testis, vel coram Deo loquor, vel per Deum, quòd idem est, ut dicit Aug. lib. 1. de Serm. Dom. in monte cap. 30. Alius modus jurandi est per execrationem, dum scilicet aliquis se, vel aliquod ad se pertinens ad penam coram Deo obligat, nisi sit verum quòd dicit. Et istud dicitur juramentum execratorium.

2 Sed notandum 1°. circa priorem modum, hæc verba, testis est Deus, Deus scit, tam verum est quòd dico, quam ipsum Evangelium, &c. posse dupliciter proferri, enuntiativè scilicet, & invocativè; si invocativè proferantur, est juramentum; secus si merè enuntiativè: quia ille non jurat propriè loquendo, qui testimonium Dei non implorat ut exhibendum, ut patet ex præmissis verbis S. Doctoris. Unde pendet ab intentione proferentis, per illa facere vel non facere juramentum, inquit Urbanus noster ab Ascensione, benè advertens, quòd dum quis protulit verba, ut plurimum significantia juramentum, id est pro juramento ut plurimum accipi & proferri solita (cujusmodi illa esse significat S. Doctor) in dubio de intentione, judicandum esse juramentum.

3 Notandum 2°. ad rationem juramenti duo esse necessaria. 1um. est intentio jurandi, seu Deum vocandi in testem. 2um. est locutio, quâ in testem vocetur; quæ locutio partim est interna, seu intellectualis, partim externa, seu vocalis, id est voce vel alio signo exteriore expressa. Si alterutrum desit, non est juramentum. Unde patet 1°. eos qui ex ira videntur jurare, si non habeant jurandi intentionem, non tam jurare, quàm imprecari malum, vel iram manifestare. 2°. eos qui jurant per creaturas, vel fidem earum, propriè non jurare, nisi hoc faciant cum relatione ad Deum, sive ad divinam Veritatem in ipsis elucentem, quòd non est judicandum, nisi id expressè intenderint, vel usi sint verbis, quibus communi hominum sensu & usu juramentum esse creditur, cujusmodi sunt, per thronum Dei, per ignem Dei, in fide Dei, in fide Sacerdotis, per sanctum Evangelium,

&c. Qui verò dicunt, per fidem meam, fide boni viri, ordinariè intelliguntur loqui de fide humana. Et idem docent Navarrus cap. 12. n. 20. Cajet. hic articulo 6. Sotus lib. 8. q. 1. art. 1. de iis qui dicunt, in fide boni Christiani, boni Sacerdotis, &c. 3°. eos non jurare, qui dicunt, per meam conscientiam, in conscientia, in veritate, &c. secus qui dicunt, coram Deo loquor, Deus scit, Deus videt me vera dicere (nisi expressè intendant iis loquendi formulis enuntiativè uti, non invocativè) sic enim juravit Apostolus ad Galatas 1. Ecce coram Deo, quia non mentior. 4°. eos qui jurant per falsos deos, v. g. per Jovem, scientes Jovem nihil esse, potius jocari, & ludere juramenti imagine, quàm jurare; perinde ac si jurarent per chymeram: nisi forte id faciant ferò, vel ad imperium Tyranni, vel in illis circumstantiis, in quibus videantur honorem deferre Jovi, quo casu est actus idololatriæ. Illi verò qui falsum jurant per Jovem, quem putant esse Deum, sunt perjuri, si non effectivè, saltem affectivè.

Notandum 3°. juramentum aliud execratorium, aliud comminatorium. Aliud assertorium, aliud promissorium. Execratorium fit, non solum invocando Deum in testem, sed etiam in vindicem, nisi quòd asseritur verum sit, vel nisi promissum impleatur, v. g. dicendo: Destruat me Deus, hæc faciat mihi Deus, & hac addat, ita me Deus amet, me adjuvet, ita mihi sit propitius, per vitam meam, per salutem Regis, &c. Est enim æquivalenter dicere: Deus mihi vitam, Regi salutem eripiat, &c. ut notant Toletus, & alii passim. Comminatorium fit, juramento minas confirmando, ut juro per Deum quòd frangam tibi collum. Assertorium & promissorium explicatum est num. 1.

Notandum 4°. juramentum rursus aliud esse absolutum, aliud conditionatum, quòd scilicet habet conditionem expressam, vel tacitam ex dispositione juris, vel intentione jurantis. Aliud simplex, & alii passim. Comminatorium fit, juramento minas confirmando, ut juro per Deum quòd frangam tibi collum. Assertorium & promissorium explicatum est num. 1.

Notandum 4°. juramentum rursus aliud esse absolutum, aliud conditionatum, quòd scilicet habet conditionem expressam, vel tacitam ex dispositione juris, vel intentione jurantis. Aliud simplex, & alii passim. Comminatorium fit, juramento minas confirmando, ut juro per Deum quòd frangam tibi collum. Assertorium & promissorium explicatum est num. 1.

Notandum 4°. juramentum rursus aliud esse absolutum, aliud conditionatum, quòd scilicet habet conditionem expressam, vel tacitam ex dispositione juris, vel intentione jurantis. Aliud simplex, & alii passim. Comminatorium fit, juramento minas confirmando, ut juro per Deum quòd frangam tibi collum. Assertorium & promissorium explicatum est num. 1.

Notandum 4°. juramentum rursus aliud esse absolutum, aliud conditionatum, quòd scilicet habet conditionem expressam, vel tacitam ex dispositione juris, vel intentione jurantis. Aliud simplex, & alii passim. Comminatorium fit, juramento minas confirmando, ut juro per Deum quòd frangam tibi collum. Assertorium & promissorium explicatum est num. 1.

CAPUT II.

Juramentum esse potest bonum, & actus latriæ, si debita serventur conditiones.

PRIMA facie videtur illicitum jurare. 1°. 6 quia id prohibetur Matth. 5. Dico vobis non

non jurare omnino. Et Jac. 5. Nolle jurare.

2°. juramentum à malo est: ergo malum. Probatur assumptum ex Matth. 5. *Sic autem sermo vester: Est, est: Non, non; quod autem his abundantius est, à malo est.*

3°. non licet tentare Deum. Sed jurans hoc facit: quia exquirat signum divinæ providentiæ, dum petit divinum testimonium ad manifestandum aliquid effectum.

7. Nihilominus assertionis nostræ veritas patet ex dictis cap. 1. & confirmatur tum ex Deuter. 6. *Deum tuum timebis, & per nomen ejus jurabis.* Tum ex praxi Sanctorum, qui leguntur sua pacta & fœdera juramento firmasse, ut Abraham Gen. 21. Isaac ibid. cap. 29. Jacob cap. 33. Et frequenter Apostolus Paulus in epistolis suis. Qui etiam Hebr. 6. dicit: *omnis controversia finem esse juramentum.* Et ratio assertionis est, quia juramentum facit, ut ex reverentia divini nominis veritatem dicamus, pacta custodiamus, fidem servemus, controversias dirimamus: quæ omnia bona sunt, imò rebus humanis plerumque necessaria.

8. Præclare nihilominus S. Thomas q. 89. a. 3. docet juramentum non esse bonum, nisi ei qui bene utitur juramento. Ad bonum autem usum juramenti, duo requiruntur: 1°. quidem quòd aliquis non leviter, sed ex necessaria causa, & discretè juret: & quantum ad hoc requiritur iudicium, scilicet discretions ex parte jurantis. 2°. quantum ad id quod per juramentum confirmatur, ut scilicet neque sit falsum, neque sit aliquid illicitum; & quantum ad hoc requiritur veritas, per quam aliquis juramento confirmat quòd verum est; & justitia, per quam confirmat quòd licitum est. Hactenus S. Thomas, verbis illis tres complectens conditiones ad juramentum licitum requisitas. Hierem. 4. *Jurabis: Vivit Dominus in veritate, & in iudicio, & in justitia.* Unde S. Hieronymus relatus cap. animadvertendum 22. q. 2. docet, quòd legitimum jurandum hoc habet comites, scilicet veritatem, iudicium, & justitiam: si ista defuerint, nequaquam erit juramentum, sed perjurium, saltem late sumptum pro illicito juramento, cuiusmodi est illud quod non habet comites tres illas conditiones. Aliàs enim si perjurium sumatur strictè (prout usitatius & famosiùs accipi solet, & à S. Th. q. 89. a. 1. in argum. sed contra perjurium definitur esse mendacium juramento firmatum) ad rationem perjurii ut sic, non sufficit absentia solius iudicii, vel solius justitiæ, vel utriusque conjunctim; sed de necessitate requiritur absentia veritatis, juxta illud S. Doctoris ibid. *In juramento falsitas est de ratione perjurii.*

9. Præclare etiam S. Augustinus de mendacio c. 18. observat, juramentum non esse per se appetibile, sed ob necessitatem infirmitatis alterius, cui non aliter videretur persuaderi posse quod dicitur, nisi jurando fides fiat. Ita etiam S. Thomas q. 89. a. 5. dicens: *Juramentum non est habendum inter ea que sunt per se appetenda, sed inter ea que sunt huic vite*

Tom. II.

necessaria, quibus indebitè utitur, quicumque eis utitur ultra terminos necessitatis. Quia, ut ait ad 3. sicut medicina est utilis ad sanandam, & tamen quando est virtuosior, tanto majus nocumentum inducit, si non debite sumatur; ita etiam juramentum utile quidem est ad confirmationem; tamen quanto magis est venerandum, tanto est magis periculosum, nisi debite inducatur. Unde Eccli. 23. dicitur: *Vir multum jurans, replebitur iniquitate, præsertim dum ex loquacitate, aut malâ consuetudine (quam emendare non curat) quâcumque occasione jurat.* Iste profectò, licet scienter falsum non juret, raro à peccato mortali excusatur. Tum propter omissionem reverentia nominis Dei, quod toties in vanum assumit. Tum propter contemptum, & scandalum inde communiter natum sequi. Tum propter periculum cui se temerè exponit (indiscriminatim jurando) etiam falsum jurandi; quod censetur interpretativè velle, qui non studet juramentum condire discretions sale. Quo in genere non parum reprehensibiles sunt, qui (contra præceptum ejusdem Ecclesiastici ibid. *Juratori non assuescat os tuum: multi enim casus in illa*) juratori sic assuescunt, ut juramentum quasi ludum, vel sermonis condimentum putent. In quos videri potest invectiva zelosissimi Antistitis Salviani apud Sinnich. in Saüle lib. 1. §. 390. Videatur etiam S. Doctor. a. 7. ad 1. ubi docet, quòd juramentum adhiberi non debet, nisi in re, de qua aliquis firmiter certus est.

Nec obstant argumenta in contrarium. Ad 1° primum enim dicendum 1°. cum S. Thomas art. 2. ad 1. quòd sicut Augustinus dicit in lib. de mendac. cap. 15. *Apostolus in epistolis suis jurans ostendit quomodo accipiendum esset quòd dictum est, "dico vobis non jurare omnino," ne scilicet jurando ad facilitatem jurandi perveniamur, & ex facilitate jurandi ad consuetudinem, & à consuetudine in perjurium decidatur. Et ideo non invenitur jurasse nisi scribens, ubi consideratio cautior non habet linguam præcipiendam. Solum itaque prohibet jurare absque præscriptis conditionibus.*

Ad secundum dicendum 1°. cum eodem Aug. & S. Th. ad 2. cumque Innocentio III. cap. ecce Christus de jurejur. quòd Dominus non dixit juramentum esse malum, sed esse à malo, utique ab infirmitate proximi (quæ malum quoddam est) quatenus juramentum ex præmissis est ob necessitatem infirmitatis proximi. 2°. cum eodem Innocentio III. quòd Christus nusquam per Creatorem, sed per creaturam jurare prohibuit, ne per ejusmodi juramentum transferretur ad creaturam honorificentia Creatoris. 3°. rursus cum Augustino l. 1. de ferm. Domini in monte c. 31. cum diceretur, *"Ego autem dico vobis non jurare omnino, cur additum sit, neque per cælum, &c." credo propterea, quia non putabant Judæi se teneri jurejurando, si per ista jurassent; & quoniam audierant, "redde"*

quam opere & in actu exercito negare censeatur, qui eam in falsitatis testem assumit, sive in materia magna, sive in materia parva. Neque enim esse potest Veritas & Veracitas divina, si testis est falsitatis, sive in parva, sive in materia magna. Unde non magis hinc dari potest materia parva, excusans a mortali culpa, quam in idololatria, vel quam in juramento per falsos deos; maxime cum secundum Aug. epist. 154. sine ulla dubitatione minus malum sit jurare per falsos deos veraciter, quam per verum Deum fallaciter.

12 Ad tertium S. Thomas respondet quod ille qui jurat, non tentat Deum, quia non imporat divinum auxilium absque utilitate & necessitate. Et non exponit se alicui periculo, si Deus testimonium adhibere noluerit in presenti. Adhibebit autem pro certo testimonium in futuro, quando illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, ut dicitur I. Cor. 4.

CAPUT III.

Obligatio juramenti promissorii.

13 Dicendum primo cum S. Thoma art. 7. quod sicut juramentum assertorium quod est de praterito, vel de presenti, debet habere veritatem: ita & juramentum promissorium, de his que sunt fienda a nobis in futurum. Et ideo utrumque juramentum habet quandam obligationem, diversimodè tamen. Quia in juramento quod est de praterito, vel presenti, obligatio est, non respectu rei que jam fuit, vel est; sed respectu actus jurandi, ut scilicet juret id quod jam verum est, vel fuit. Sed in juramento promissorio, de his que sunt fienda a nobis, obligatio cadit e contra super rem quam aliquis juramento firmavit: tenetur enim aliquis, ut faciat verum esse id quod juravit: alioqui deest veritas juramento. Tenetur (inquam) propter reverentiam divini testimonii, quod invocatur, ait S. Doctor ad 1. Alias Deus in falsitatis & mendacii testem assumitur: quod quia semper grave est, sive in parva, sive in magna materia (quia, sive in magna, sive in parva sit, testis falsitatis assumitur ipsa Veritas, & infinita Veracitas, quod sive corde fiat, sive opere, non potest non esse grave, cum perinde sit ac Deum negare) ideo juramentum promissorium, prout assertorium, graviter obligat in omni materia, quia gravitas obligationis ipsius non petitur ex materia, sed ex reverentia divini testimonii, seu divinæ Veritatis & Veracitatis,

quam opere & in actu exercito negare censeatur, qui eam in falsitatis testem assumit, sive in materia magna, sive in materia parva. Neque enim esse potest Veritas & Veracitas divina, si testis est falsitatis, sive in parva, sive in materia magna. Unde non magis hinc dari potest materia parva, excusans a mortali culpa, quam in idololatria, vel quam in juramento per falsos deos; maxime cum secundum Aug. epist. 154. sine ulla dubitatione minus malum sit jurare per falsos deos veraciter, quam per verum Deum fallaciter.

14 Scio quod Castro-Palao, & quidam alii doceant, non esse peccatum mortale rem levi juramento promissorio promissam non dare, si dum te daturum jurasti, dare intendisti, licet postea animus mutet: quia putant veritatem juramenti promissorii consistere in conformitate juramenti cum intentione jurantis pro tempore quo jurat, ita ut salva sit veritas ipsius, dummodo tunc verè intendat stare promisso, etiamsi ab ea intentione postea recedat. Sed hoc peperam docent: quia ex sancto Thoma vidimus, veritatem juramenti promissorii peti ex conformitate juramenti cum re promissa. Enimverò veritas hujus promissionis, v. g. dabo tibi centum aureos, non est conformitas ipsius cum intentione dandi, sed cum re promissa: quia ab eo quod res est vel non est, propositio est vera vel falsa: propositio verò illa non est de re presenti, sed de futura, sive de eo quod fiendum est, ut loquitur S. Doctor. Et ideo obligatio juramenti promissorii cadit super rem quam aliquis juramento firmavit. Tenetur enim facere verum id quod juravit, si possit. Per consequens obligatur ad id faciendum, quod juravit se facturum, ad hoc quod juramenti sui veritas impleatur.

Ex his habes, juramentum tam promissorium, quam assertorium, ex veritatis defectu esse peccatum mortale; neque ab eo excusari ex materia levitate. De justitiæ defectu, infra. Quoad solius judicii defectum, Doctores plurimi censent solum esse veniale in divini nominis irreverentiam, si quis semel aut iterum leviter juret super re vana, vel levi, dummodò vera sit, & licita. Ita Sylvester verbo juramentum 2. n. 8. Sotus lib. 8. q. 2. a. 3. conc. 6. Navarrus cap. 12. n. 3. Toletus lib. 4. cap. 21. n. 12. Verum tamen qui paratus est ejusmodi juramenta frequentare, vel talem absque judicio & juxta necessitate jurandi frequentiam non curat emendare, mortaliter peccat, sive quia divini nominis irreverentia taliter sæpè repetita tandem fit notabilis, sive quia consuetudo absque judicio discretionis jurandi pessima est & mortifera, ut supra vidimus. Et tradit Aug. Serm. 30. de verbis Apostoli, & Serm. 10. inter Parisienses.

16 Dicendum 2º. quod quicumque jurat aliquid se facturum, obligatur ad id faciendum, ad hoc quod veritas impleatur, ut supra vidi-